

МАТЕРІАЛИ
міжнародної
науково-практичної конференції
«Сучасне кримінальне право
України: конституційний,
міжнародно-правовий та
порівняльно-правовий виміри»
(20 лютого 2026 року)

КИЇВ - 2026

Міжнародна науково-практична конференція «Сучасне кримінальне право України: конституційний, міжнародно-правовий та порівняльно-правовий виміри» (20 лютого 2026 року) відбулася в рамках VI Яценківських читань, серії заходів, присвячених пам'яті судді Конституційного Суду України (1996 –2001), члена-кореспондента Національної академії правових наук України, професора Станіслава Сергійовича Яценка (1936 – 2014)

ЗМІСТ

КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Туляков В. Деконструкція ідеї неправа: лівий політичний порядок як кримінальна нормативність.....	6
Коломієць Ю.Ю. Кримінально-правова політика України в умовах занепаду культури та загибелі цивілізації.....	12
Хильченко (Макаренко) А.С. Принципи як елемент загальних засад кримінального права (на прикладі окремих інститутів).....	16
Шапченко С. Принцип верховенства права та нормативний зміст Кримінального кодексу України: окремі проблеми взаємодії.....	20
Артюхова В.В. Значення принципу юридичної визначеності у формуванні кримінально-правових норм.....	30
Демчук П.В. Дотримання конституційних засад при зміні регулювання щодо конфіскації майна у кримінальному праві України.....	35
Новікова К. А. Конституційні орієнтири кримінально-правової охорони основ національної безпеки: історична трансформація (1919 – 2001 рр.).....	40
Айдинян А.В. Повнота кримінально-правової оцінки чи порушення принципу <i>non bis in idem</i> при кваліфікації окремих кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки?.....	46
Михайленко В.В. Втілення конституційного принципу правової визначеності у нормативних приписах ст. 110-2 КК України.....	51

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Хавронюк М.І. Кримінально-правові засоби захисту прав потерпілого.....	57
Брич Л.П. Кримінально-правова оцінка медичного сортування та медичної допомоги в умовах обмежених ресурсів із застосуванням критерію приналежності постраждалого в результаті воєнних (бойових) дій під час міжнародних збройних конфліктів.....	66
Акімов М. До проблеми повноти і точності криміналізації при приведенні законодавства у відповідність до актів права Європейського Союзу (на прикладі законопроекту реєстр. № 14328 від 23 грудня 2025 року).....	71
Дудоров О.О. До питання про правову визначеність при з'ясуванні змісту кримінально-правового поняття «правоохоронний орган».....	74
Кришевич О.В. Міжнародно-правовий вимір кримінальної відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення.....	84
Максимович Р.Л. Міжнародне співробітництво щодо корупційних	

Коломієць Ю.Ю., професор кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, доцент

Кримінально-правова політика України в умовах занепаду культури та загибелі цивілізації

Україна з її природними ресурсами та талановитим народом могла б стати Великою країною, але постійно вимушена відстоювати своє право на існування як суверенна та незалежна держава. Кримінальне право України, метою якого забезпечення людини, суспільства, держави та людства в цілому, відіграє важливу роль в умовах дестабілізації та хаосу. Проте, замість того, щоб допомагати у вирішенні соціальних конфліктів, воно дуже часто їх посилює та створює нові, які підривають авторитет держави й викликають недовіру з боку населення. З моменту початку російсько-української війни багато дослідників присвятили свої праці вивченню кримінально-правової політики України в умовах режиму воєнного стану, але виявленні науковцями недоліки та запропоновані способи поліпшення якості кримінального закону та процесу формування кримінально-правової політики так і не були враховані. Складається враження, що деструктивні процеси, які ми намагаємося зупинити, починають діяти з новою силою, адже загальноприйняті та звичні для нас засоби правового регулювання поступово втратили свою ефективність і не здатні бути складовою частиною єдиної правової системи держави.

Процеси, які зараз відбуваються в усьому світі, свідчать про те, що системно-правова криза існує не тільки в Україні, але й в країнах ЄС та США. Є декілька причин виникнення кризової ситуації: по-перше, дуже активні процеси уніфікації правових систем держав з різною правовою культурою, правосвідомістю та соціальними, економічними, політичними умовами життя; по-друге, активне використання штучного інтелекту в усіх сферах життєдіяльності людини; по-третє, порушення соціальної рівності між громадянами, соціальними групами та державами.

Усі перераховані процеси відбуваються в умовах занепаду культури та кінця цивілізації. Британський журналіст Джеймс Мерріот написав статтю «Світанок суспільства після грамотності. І кінець цивілізації» (іноді перекладають «Початок постграмотного суспільства. І кінець цивілізації») [1], в якій автор пише про виснаження культури, смерть демократії й початок другої феодалної епохи, коли влада, багатства та знання зосереджені на верхівці суспільства, а безграмотна, необізнана, довірлива громадськість знаходиться в ситуації повного хаосу та безладу, в якій не в змозі розуміти те, що відбувається, та чинити опір. Насправді соціальні процеси, про які пише Джеймс Мерріот, є не стільки пророцтвом майбутнього, скільки констатацією того що ми зараз маємо.

Досвід України в розумінні негативних соціальних явищ, які відбуваються в усьому світі, є безцінним. Саме з моменту початку російсько-української війни світ побачив глибоку кризу гуманізму, справжні мотиви технологічних олігархів, безкарність корумпованої еліти, безграмотність тих, хто займає

відповідальні посади, та відсутність професійної журналістики. Назва книги Ніла Постмана «Розважаємося аж до смерті: суспільний дискурс в епоху шоу-бізнеса» дуже точно відображає те, що зараз відбувається в Україні. Однак, є більш глибокі процеси, які поступово набирають все більших обертів. Занепад культури та кінець цивілізації відбуваються одночасно з народженням нової епохи – епохи стрімкого розвитку людяності та людських можливостей. Те, що зараз здається недоліком і сприймається негативно, стане основною рушійною силою прогресу:

процеси уніфікації правових систем держав з різною правовою культурою, правосвідомістю та соціальними, економічними, політичними умовами життя призведуть до того, що Україна візьме найкраще з правових систем країн ЄС та створить своє національне право здатне функціонувати в складному геополітичному та культурному просторі в якому знаходиться;

активне використання штучного інтелекту в усіх сферах життєдіяльності людини допоможе відсіяти усі людські витвори низької якості (маються на увазі наукові твори, картини, пісні й т. ін.), на перший план вийдуть люди з оригінальним мисленням та глибокими почуттями, саме від них буде залежати прогрес людства (можливо нову роль в суспільстві почнуть виконувати люди, які зараз вважаються дітьми з особливостями розвитку);

порушення соціальної рівності між громадянами, соціальними групами та державами, яке зараз ґрунтується на несправедливому розподілі можливостей, ресурсів та благ, призведе до перерозподілу сфер впливу. Переможе той, хто більш грамотно зможе протидіяти соціальним конфліктам, залишаючись при своїх інтересах. Соціальна нерівність як була, так і буде. Вона закладена в природу людини і сприяє еволюції людства до тих пір, поки не починає порушувати сформовані протягом багатьох століть закони соціуму.

Будь-яка жива істота для нормального існування та розвитку потребує безпечних умов життя, тому задля прискорення відродження людства потрібно переосмислити значення національного кримінального права, роль якого останнім часом значно невинувато знижується. Зрозуміти це можна тільки через ідеологічну призму розвитку суспільства. Наприклад, багатовікова історія людства свідчить про те, що саме релігія є найкращою ідеологією яка коли-небудь існувала, але вона не існує в якійсь одній формі, а поділяється на декілька груп та підгруп. Окрім таких загальновідомих релігій, як буддизм, християнство, іслам, у світі існують національні та нетрадиційні релігії, а також нові релігійні рухи. Фахівці, які займалися вивченням цього питання, нараховують до 5 тисяч релігій [2]. Таке різноманіття релігійних вчень обумовлено існуванням людей з різним світосприйняттям та світоглядом (наприклад, кожна людина, яка сповідує релігію вірить в порятунок через віру в Бога, проте і буддисти, і християни, і ісламісти суттєво відрізняються між собою). Подібно до того, як у світі існують різні групи релігій, завжди будуть існувати держави зі своїм національним кримінальним правом.

Під час написання докторської дисертації мною була зроблена пропозиція – покласти в основу розвитку кримінального права України кримінально-правову ідеологію Екоса, яка передбачає розвиток кримінального

права від просто порядку до благого порядку, заснованому на гармонійному співіснуванні людини, суспільства, держави, міжнародної спільноти та всього людства. На шляху до ідеального світу потрібно створити світ наступних вселяємих ідей: філософська ідея – ідея створення світу Богом, наукова ідея – ідея повернення до правових ідей попередніх поколінь українського народу шляхом наповнення їх новим соціальним змістом, економічна ідея – ідея економічної еквівалентності злочину та покарання, політична ідея – ідея забезпечення існування національної ідеї, правова ідея – ідея формальної визначеності, системності та нормативності кримінального права, моральна ідея – ідея відродження єдиної для всіх громадян України системи цінностей, ідея культурної поведінки – ідея відповідальності, дисциплінованості, взаємоповаги у спілкуванні людей (в тому числі представників влади з народом) [3, с. 31]. Тоді ця ідея не набула подальшого розвитку, але події, які зараз відбуваються змушують повернутися до неї.

Ідеологія Екоса почала формуватися поступово та непомітно ще після закінчення другої світової війни. 26 червня 1945 року була заснована Економічна та Соціальна Рада ООН (ЕКОСОС), яка є одним із шести основних (статутних) органів Всесвітньої Організації Об'єднаних Націй. ЕКОСОС є центральним багатостороннім форумом для обговорення міжнародних економічних та соціальних проблем глобального та міжгалузевого характеру, а також для розробки рекомендацій щодо відповідних заходів політики для держав-членів та системи ООН загалом [4]. Екос і ЕКОСОС співзвучні, але не ідентичні назви. ЕКОСОС сприймається як прохання про допомогу, тоді як Екос – це чинний порядок, створений для блага людей. Етимологічний аналіз поняття «екос» (від дав.-гр. οἶκος) засвідчує глибоку трансформацію його змісту: від первинного значення «дім», «господарство» або «домашнє вогнище» до сучасного широкого трактування. З часом семантика терміна вийшла за межі суто матеріального чи побутового простору, охопивши навколишнє природне середовище в цілому [5].

У філософії екоцентризму «екос» означає земну екосистему та її цілісність, а також взаємозв'язок між усіма живими істотами, де людина є лише частиною загальної мережі життя, а не її центром [6], [7]. Фахівці у сфері комп'ютерних технологій широко використовують слово «eCos», яке означає операційну систему реального часу з відкритим програмним кодом, розроблену для вбудованих систем та додатків, що потребують виконання лише одного процесу у кілька потоків [8].

Якщо об'єднати усі чинні ідеї пов'язані зі словом «екос», то виявиться, що ідеологія Екоса означає створення та підтримання благого порядку за принципами функціонування операційної системи реального часу. Ця ідеологія є лише науковою гіпотезою, яка має пройти усі стадії обґрунтування. Процес створення нової ідеології дуже складний, але в контексті перехідного правосуддя нашими науковцями він вже розпочатий. Вважається, що перехідне правосуддя як концепт і осмислення широкого спектра теоретичних проблем з погляду пояснення новітніх феноменів і парадоксів протидії злочинності

уможливить нам серйозний прорив у стратегії, тактиці впливу на злочинність [9, с. 13]. Сподіваємося, що так воно і буде.

Список джерел

1. Смола Л. Публікація від 28 грудня 2025 р. URL: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=3490414544456504&id=100004639770598 (дата звернення 16.02.2026).
2. Смоляр І.Е., Музиченко Я.О., Дельнова А.В. Світові релігії. Історія та сучасність. Тематична виставка Універсального підсобного фонду Відділу комплексного бібліотечного обслуговування Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського. URL: <https://share.google/vMtph6Zp4I4HАНJGM> (дата звернення 16.02.2026).
3. Коломієцю Ю.Ю. Кримінально-правова ідеологія в юридичній доктрині та кримінальному законодавстві України: автореф. дис. ...д-ра юрид. наук: 12.00.08 / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2020. 44 с.
4. Економічна й соціальна рада ООН (ЭКОСОС). *ОНЮА. Короткий словник термінів по міжнародному праву*. 2011. URL: <https://sci.house/mejdunarodnoe-pravo-scibook/ekonomichna-sotsialna-rada-onn.html> (дата звернення 16.02.2026).
5. Liddell H. G., Scott R. A Greek-English Lexicon. Oxford : Clarendon Press, 1940. URL: A Greek-English lexicon | Library of Congress.
6. Naess A. Ecology, Community and Lifestyle: Outline of an Ecosophy. Cambridge: Cambridge University Press, 1989. 236 p.
7. Єрмоленко А. М. Соціальна етика та екологія. Гідність людини перед викликами техногенної цивілізації. К. : Наукова думка, 2010. 416 с. (Фундаментальна праця про етичний вимір екології в Україні).
8. Базова архітектура – ECOS / Citeck ECOS 2024.7. URL: <https://share.google/J46Ln3zkxTGbn4dHz> (дата звернення 16.02.2026).
9. Литвинов О.М. Перехідне правосуддя у новій парадигмі кримінологічних знань. *Захист прав людини в українській моделі перехідного правосуддя*: матеріали наук.-практ. круглого столу, м. Харків, 14 черв. 2024 р. Харків: Право, 2024. С. 11–13. URL: <https://share.google/MFg9wVmajq5aFoN7i> (дата звернення 16.02.2026).